

# **ЗАКОН ЗА СИГУРНОСТ ВО ЖЕЛЕЗНИЧКИОТ СИСТЕМ**

Службен весник на РМ, бр. 47 од 09.04.2010 година

## **I. ОПШТИ ОДРЕДБИ**

### **Предмет на Законот**

#### **Член 1**

Со овој закон се уредуваат начинот и условите за обезбедување сигурност во железничкиот систем кој ги опфаќа сигурносните барања на системот во целина, вклучувајќи го и сигурносното управување со инфраструктурата и сообраќајните операции и соработката меѓу железнички превозник и управител на инфраструктура.

### **Цели на Законот**

#### **Член 2**

Целите на овој закон се на отворен и недискриминаторен начин да се обезбеди развој и подобрување на сигурноста на железничкиот систем во Република Македонија, како и подобрување на пристап до пазарот на железнички транспортни услуги преку:

- разграничување на одговорноста меѓу учесниците во железничкиот сообраќај,
- основање на орган за сигурност,
- основање на орган за водење на истрага за сериозни несреќи, несреќи и инциденти и начин и постапка на водење на истрагата и
- воспоставување на принципи за управување, регулирање и надзор над сигурноста на железничкиот систем.

### **Дефиниции**

#### **Член 3**

Одделни изрази употребени во овој закон го имаат следново значење:

1. „Железнички систем“ е систем составен од железнички инфраструктури кои се состојат од железнички пруги, објекти и инсталации на железничкиот систем, како и железнички возила од сите категории и потекло кои се движат по таа инфраструктура;
2. „Железнички превозник“ е јавно или приватно, домашно или странско правно лице кое поседува дозвола и сертификат за сигурност за вршење на јавен железнички превоз, каде што главно занимање е давање на превозни услуги на стока и/или патници по железница под услов превозникот да обезбеди влечно возило, вклучувајќи и превозници кои обезбедуваат само влеча;
3. „Железничко возило“ е возило наменето за движење на сопствени тркала по железнички шини, со или без влечење и се состои од еден или повеќе структурни и функционални потсистеми или делови на вакви потсистеми;
4. „Железнички сигурносни цели“ е степен на сигурност што мора да се постигне од различни делови на железничкиот систем и од системот како целина, изразени во критериум на прифатлив ризик;
5. „Заеднички сигурносни методи“ се методи што треба да се развијат за да се дадат главните карактеристики како се оценува степенот на сигурност и постигнатите сигурносни цели и исполнувањето на другите сигурносни барања;
6. „Инцидент“ е секој настан, освен несреќа или сериозна несреќа, поврзан со

работењето на возовите, а влијае на сигурноста на работењето;

7. „Истрага“ е процес што се води со цел да се спречат несреќи и инциденти што вклучува собирање и анализирање на информации, донесување на заклучоци, како и определување на причините и, кога е соодветно, давање препораки за сигурност;

8. „Имател“ е правно лице кое е сопственик или корисник на возило и е регистриран во Националниот регистар за железнички возила;

9. „Машиновозач“ е секое лице кое е способно и овластено да управува на независен, одговорен и сигурен начин со возови, вклучувајќи ги и локомотивите, маневарските локомотиви, работните возови, железнички возила за одржување или возови за железнички превоз на патници и стока;

10. „Национални сигурносни правила“ се сите правила што содржат барања за сигурност на железницата и кои ги применуваат сите железнички превозници;

11. „Несреќа“ е непосакуван, ненамерен или ненадеен настан или последователни настани кои имаат штетни последици. Несреќите се делат во следниве категории: судири, лизгање од шини, несреќи на патни премини, несреќи на лица предизвикани од железничко возило во движење, пожар и друго;

12. „Одговорен иследник“ е лице одговорно за организирање, водење и за контролирање истрага;

13. „Орган за сигурност“ е Управата за сигурност во железничкиот систем, како орган во состав на Министерството за транспорт и врски на која и се доверени задачите поврзани со сигурноста на железницата во согласност со закон за да се обезбеди унифициран сигурносен режим за специјализирани прекугранични инфраструктури;

14. „Причини“ се дејства, пропусти, настани или услови, или нивна комбинација кои довеле до несреќа или до инцидент;

15. „Одобрение за сигурност за управување со железничка инфраструктура“ е документ издаден на управител на инфраструктура од орган за сигурност во согласност со закон;

16. „Сертификат за сигурност за вршење на јавен железнички превоз“ е јавна исправа издадена на железнички превозник од орган за сигурност во согласност со закон;

17. „Сериозна несреќа“ е секој судир на возови или излизгување од шини кое резултира со смрт на најмалку едно лице или тешка телесна повреда на пет или повеќе лица или големо оштетување на железнички возила, железничката инфраструктура или околината и секоја друга слична несреќа која очигледно влијае врз сигурноста на железничкиот систем или управувањето со сигурноста, вклучувајќи „големи оштетувања“ кои веднаш можат да бидат оценети од истражното тело, а кои изнесуваат најмалку 2.000.000 евра во денарска противвредност;

18. „Сертификат за познавање на железничка пруга и железничко возило“ е документ во кој се наведува инфраструктурата по која носителот е овластен да управува со воз и железничко возило кое носителот има право да го управува;

19. „Систем за сигурносно управување“ е организација и подготовка утврдени од управителот на инфраструктурата или од железничкиот превозник за да се обезбеди сигурносно управување во нивното работење;

20. „Составни делови за интероперабилност“ е секоја елементарна компонента, група компоненти, подзбир или целосен збир на опрема инкорпорирана или наменета да биде инкорпорирана во еден потсистем од кој директно или индиректно зависи меѓусебното функционирање на железничкиот систем. Концептот на „составни делови“ ги опфаќа и материјалните и нематеријалните објекти, како што е софтверот;

21. „Субјект задолжен за одржување“ е субјект задолжен за одржување на железничко возило кој е регистриран во Националниот регистар за железнички

возила;

22. „Технички спецификации за интероперабилност“ се спецификации со кои е опфатен секој потсистем или дел од потсистем за да ги исполни основните барања и да обезбеди интероперабилност на железничкиот систем;

23. „Управител на железничка инфраструктура“ е јавно или приватно, домашно или странско правно лице кое е одговорно за поставување и одржување на железничката инфраструктура, вклучувајќи го и управувањето со инфраструктура и сигурносниот систем. Функцијата на управител на инфраструктурата на една мрежа или на дел од мрежа може да се додели на различни управители и

24. „Центар за обука“ е субјект овластен или признат од органот за сигурност за спроведување на курсеви за обука за машиноводачи.

## **II. РАЗВОЈ И УПРАВУВАЊЕ СО СИГУРНОСТА НА ЖЕЛЕЗНИЦИТЕ**

### **1. Развој и подобрување на сигурноста на железниците**

#### **Член 4**

(1) Сигурноста на железницата се одржува и каде што е можно континуирано се подобрува, земајќи ги предвид новите техничко-технолошки и научни достигнувања во областа на железницата со цел за спречување на сериозни несреќи.

(2) Со цел да се обезбеди развој на единствениот Европски железнички транспортен систем, сигурносните правила се применуваат на отворен и недискриминаторски начин.

(3) Мерките за развој и подобрување на сигурноста на железницата се засноваат на воспоставување на систем.

(4) Управителот на инфраструктурата и железничкиот превозник се одговорни за сигурно функционирање на железничкиот систем и контролата на ризиците обезбедувајќи неопходни мерки за контрола на ризик, а таму каде што има потреба и преку заедничка соработка, ги применуваат националните сигурносни правила и стандарди и ги утврдуваат системите за сигурносно управување во согласност со овој закон.

(5) Управителот на инфраструктура и железничкиот превозник согласно со овој и друг закон се подеднакво одговорни за својот дел од системот за сигурносно управување и своето сигурносно работење, вклучувајќи ги набавките на материјали и договорите за услуги наспроти корисниците, комингентите, вклучените работници и трети страни.

(6) Железничките возила, инсталации, помошни уреди, опрема и услуги се во согласност со барања и дефинираните услови за користење и истите треба да се применуваат во извршувањето на работите од страна на управителот на железничката инфраструктура и/или железничкиот превозник, без разлика на одговорноста на нивниот производител, одржувач, имател, давател на услуги и набавувач.

### **2. Заеднички сигурносни показатели**

#### **Член 5**

(1) Со цел да се овозможи процена на постигнување на заедничките сигурносни цели и да се обезбеди мониторинг на општиот развој на сигурноста на железницата, Управа за сигурност на железничкиот систем (во натмошниот текст: органот за сигурност), собира информации за заеднички сигурносни показатели преку годишните извештаи на органот за сигурност, согласно со членот 43 од овој закон.

(2) Заедничките сигурносни покаказатели ги пропишува министерот кој раководи со срганот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на железничкиот сообраќај и железничката инфраструктура.

### **3. Заеднички сигурносни методи**

#### **Член 6**

Заедничките сигурносни методи го опишуваат нивото на сигурност и достигнувањата на сигурносните цели и усогласеноста со другите сигурносни барања, кои се оценуваат преку разработка и одредување на:

- процена на ризик и методи за процена на ризикот,
- методи за оценување на сообразноста на барањата пропишани во сертификатот за сигурност на превозникот и одобрение за сигурност на управителот на инфраструктурата издадени согласно со закон и
- методи на проверка дека структурните потсистеми на железничкиот систем се одржувани и се во функција во согласност со релевантните основни барања, доколку не се опфатени со техничките спецификации за интероперабилност.

### **4. Заеднички сигурносни цели**

#### **Член 7**

Заедничките сигурносни цели го определуваат нивото на сигурност што мора да го постигнат различни делови од железничкиот систем и системот во целина, изразен во критериум на прифатлив ризик за:

- а) поединечни ризици поврзани со патниците, персоналот, вклучувајќи го и персоналот на изведувачите, корисниците на патните премини и други корисници и без да е во спротивност со постојните национални и меѓународни правила за одговорност, поединечен ризик поврзан со неовластени лица кои се наоѓаат во објекти на железницата и
- б) општествени ризици.

### **5. Национални сигурносни правила**

#### **Член 8**

(1) Националните сигурносни правила се однесуваат на:

- 1) општи технички барања кои треба да се исполнат при проектирање, градење, реконструкција, ремонт и одржување на составните делови од железничката инфраструктура со цел да се овозможи одвивање на сигурен железнички сообраќај;
- 2) начинот и постапката за одржување на железнички возила, начинот на водење на евиденција за извршеното на одржување на железничките возила, како и условите кои треба да ги исполнува субјектот кој врши одржување на железничките возила;
- 3) опременост на службените места кај управителот на инфраструктура;
- 4) правила за сигурно извршување на железничкиот сообраќај во врска со железничките возила и железничките пруги и експлоатација и регулирање на железничкиот сообраќај;
- 5) постапка за добивање на дозвола за регулирање на железничкиот сообраќај;
- 6) работно време, траење на смена и одмор меѓу две последователни смени;
- 7) вкрстување на пруга со пат од аспект на сигурно одвивање на железничкиот сообраќај;
- 8) должност и одговорност на железничкиот персонал кој непосредно учествува во вршењето на железничкиот сообраќај;
- 9) внатрешен ред и заштита на железничката инфраструктура и железничките

возилата;

10) определување на објектите од посебно значење за сигурноста на железничкиот сообраќај;

11) услови кои треба да ги исполнуваат железничките работници;

12) превоз за сопствени потреби и

13) посебни мерки за сигурност.

(2) Националните сигурносни правила од ставот (1) на овој член ги пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на железничкиот сообраќај и железничката инфраструктура.

(3) Националните сигурносни правила од ставот (1) на овој член се објавуваат во „Службен весник на Република Македонија“ и на веб страницата на органот за сигурност и се достапни за сите управители на инфраструктура, железнички превозници, баратели за сертификат за сигурност за железничкиот превозник и баратели на одобрување за сигурност за управител на инфраструктура на македонски и англиски јазик, разбирлив за сите страни на кои се однесуваат истите.

## **6. Системи за сигурносно управување**

### **Член 9**

(1) Управителот на инфраструктура и превозникот утврдуваат сопствени системи за сигурносно управување, со цел да се осигура дека железничкиот систем може да ги достигне барем заедничките сигурносни цели во согласност со националните сигурносни правила согласно со членот 8 од овој закон и со сигурносните барања утврдени во техничките спецификации за интероперабилност во согласност со закон и дека релевантните делови од заедничките сигурносни методи се имплементирани.

(2) Системот за сигурносно управување од ставот (1) на овој член, треба да ги исполни барањата и да ги содржи елементите од членот 10 на овој закон, прилагодени на карактеристиките, размерот и други услови согласно со делокругот на работите. Системот за сигурносно управување треба да обезбеди контрола на сите ризици поврзани со активностите на управителот на инфраструктура или железничкиот превозник вклучувајќи ги одржувањето и набавката на материјали и користење на изведувачи. Системот за сигурносно управување ги зема предвид ризиците кои произлегуваат како резултат од активностите од други страни.

(3) Системот за сигурносно управување на управителот на инфраструктура ги зема предвид ефектите од работењето на други превозници на мрежата, овозможувајќи им на сите превозници да работат во согласност со техничките спецификации за интероперабилност согласно со закон и националните сигурносни правила, како и согласно со условите утврдени во сертификатот за сигурност. Системот за сигурносно управување треба да се развива со цел за координирање на итни процедури за управителот на инфраструктурата со сите превозници кои работат на неговата инфраструктура.

(4) Секоја година, најдоцна до 30 јуни, сите управители на инфраструктурата и превозници мора да поднесат годишен извештај за сигурност до органот за сигурност, кој се однесува на претходната календарска година, кој содржи:

а) информации за тоа како се исполнуваат заедничките сигурносни цели на управителот на инфраструктура и превозникот и резултати од сигурносните планови;

б) развојот на националните сигурносни показатели доколку се релевантни за управителот на инфраструктура и превозникот при поднесувањето на извештајот;

в) резултатите од внатрешната ревизија за сигурност и

г) дефектите и недостатоците утврдени при железничките операции и

управувањето на инфраструктура кои можат да бидат релевантни за органот за сигурност.

## **7. Барања и основни елементи на системот за сигурносно управување**

### **Член 10**

(1) Системот за сигурносно управување мора да биде документиран во сите релевантни делови и треба да ги опише одговорностите во рамките на организацијата на управителот на инфраструктура или железничкиот превозник. Системот за сигурносно управување треба да го покаже начинот на контрола на различни нивоа на управување од страна на раководството, вклученоста на персоналот и неговите претставници на сите нивоа и како се обезбедува континуирано подобрување на работењето.

(2) Основни елементи на системот за сигурносно управување се:

а) сигурносна политика одобрена од одговорното лице на управителот на инфраструктура и превозникот која е достапна за вработените;

б) квалитативни и квантитативни цели на организацијата за одржување и зголемување на сигурноста и планови и постапки за постигнување на тие цели;

в) постапки за исполнување на постојните, новите и на изменетите технички и оперативни стандарди или други пропишани услови во: техничките спецификации за интероперабилност утврдени со закон, националните сигурносни правила од членот 8 на овој закон, одлуките на надлежни органи и со начинот на употреба на опремата и вршењето на операциите;

г) процедури и методи за изведување на процена на ризици и спроведување мерки за контрола на ризиците секогаш кога промената на оперативните услови или новите материјали претставуваат нови ризици за железничката инфраструктура или во оперативното работење;

д) обезбедување програми за обука на персоналот и системи за да се осигура дека компетентноста на персоналот е задржана и дека задачите се извршуваат соодветно на тоа;

ѓ) обезбедување на доволно информации во самата организација и, таму каде што е соодветно, меѓу организациите што работат на истата инфраструктура;

е) процедури и обрасци за тоа како треба да се документираат сигурносните информации и определување процедура за контрола на класификација на доверливоста на сигурносни информации;

ж) процедури за да се осигура дека за несреќите, инцидентите, пропустите и за другите опасни настани се поднесува извештај дека тие се истражуваат и се анализираат и дека се преземаат потребните превентивни мерки;

з) изготвување на планови за акција, предупредување и информирање при итни случаи, врз основа на соработка со надлежниот органи за управување со кризи и

с) спроведување на периодична внатрешна ревизија на системот за сигурносно управување.

## **8. Достапност на обука**

### **Член 11**

(1) Превозниците имаат право на достапност на обука за машиновозачите и придружниот персонал во возот, на недискриминаторски начин секогаш кога таа обука е потребна за исполнување на барањата.

(2) Понудените услуги треба да вклучуваат обука за неопходното познавање на делницата, оперативните правила и постапки, контролниот и сигналниот команден систем и на процедурите за итни случаи што се применуваат на делниците на кои се оперира.

(3) Управителите на инфраструктура и нивниот персонал за извршување на

витални и сигурносни задачи имаат правичен и недискриминаторски пристап до обуките.

(4) Органот за сигурност треба да обезбеди дека давањето на обука или издавањето на потврда за успешно завршена обука ги исполнуваат сигурносните барања дадени во техничките спецификации за интероперабилност или националните сигурносни правила согласно со членот 8 од овој закон.

(5) Доколку обуката е достапна само преку еден превозник или преку управител на инфраструктура, истата треба да им биде достапна и на другите превозници по разумна и недискриминаторска цена која е во согласност со реалните трошоци и со можност за остварување на приход.

(6) Кога се вработуваат нови машиновозачи, придружен персонал во возовите и персонал кој извршува витални сигурносни задачи, превозниците мора да ги земат предвид сите обуки, квалификации и искуства стекнати претходно кај други железнички превозници и во тој случај на членовите на персоналот да им се овозможува да добијат копии од сите документи заверени за нивните обуки, квалификации и искуства.

(7) Секој превозник и секој управител на инфраструктура е одговорен за степенот на обука и квалификациите на својот персонал кој ја извршува работата поврзана со сигурноста, согласно со членовите 9 и 10 од овој закон.

## **9. Пуштање во употреба на железничко возило**

### **Член 12**

(1) Железничко возило со изадена потврда за употреба од друга земја, кое не е целосно во согласност со техничките спецификации за интероперабилност, треба да му се издаде потврда за употреба во Република Македонија во согласност со овој закон.

(2) Превозникот поднесува писмено барање до органот за сигурност за добивање на потврда за употреба на железничкото возило што веќе се користи во друга земја. Со барањето превозникот треба да достави техничко досие за железничкото возило или типот на железничкото возило наведувајќи ја планираната употреба за мрежата.

(3) Техничкото досие за железничкото возило од ставот (2) на овој член ги содржи следниве податоци:

- доказ дека железничкото возило има потврда за употреба во друга земја и евиденција што ја покажува историјата на неговото работење, одржување и, доколку има, и евентуални технички измени направени по добивање на потврда за употреба во друга земја,

- релевантни технички податоци, програма за одржување и оперативни карактеристики побарани од органот за сигурност кои се потребни за дополнување на потврдата за употреба,

- доказ за техничките и за оперативните карактеристики што покажуваат дека железничкото возило е во сообразност со системот за енергетско напојување, сигналниот и контролно-командниот систем, ширина на колосекот и максималното дозволено осно оптоварување и други ограничувања на мрежата и

- информации за исклучоците од националните сигурносни правила што се потребни за да се издаде потврдата за употреба и доказ кој се заснова на процена на ризик, покажувајќи дека прифаќањето на железничкото возило нема да предизвика несакани ризици за мрежата.

(4) Органот за сигурност може да бара да се изврши пробно возење на железничкото возило по железничката мрежата за да се потврди сообразноста со рестриктивните параметри, односно со доказот од ставот (3) алинеја 3 на овој член и во тој случај треба да го пропише нивниот опсег и содржина.

(5) Органот за сигурност одлучува по поднесеното барање од ставот (2) на овој

член најдоцна во рок од четири месеци по доставувањето на целосното техничко досие, вклучувајќи ја и документацијата од пробното возење. Потврдата за употреба содржи услови за користење на железничкото возило и други ограничувања.

## **10. Одржување на железнички возила**

### **Член 13**

(1) Железничко возило, пред да се стави во употреба или да се користи во железничката мрежа, треба да се одржува од субјект задолжен за одржување на железнички возила. Субјектот задолжен за одржување на возила треба да биде регистриран во Националниот регистар за железнички возила.

(2) Субјектот задолжен за одржување на железничките возила од ставот (1) на овој член може да биде превозник, управител на инфраструктура или имател.

(3) Без разлика на одговорноста на превозниците и управителите на инфраструктура за извршување на сигурносно работење на возовите, субјектот задолжен за одржување на железнички возила треба да обезбеди дека железничките возила за кои е задолжен за одржување се во сигурносна состојба за движење со помош на систем за одржување.

(4) Субјектот задолжен за одржување на железничките возила, потврдува дека возилата се одржуваат во согласност со:

- досието за одржување на секое железничко возило и

- прописите за одржување и техничките спецификации за интероперабилност.

(5) Субјектот задолжен за одржување на железничките возила, одржувањето на возилата може да го врши сам или да склучи договор со друга работилница за одржување на возила.

(6) Субјектот задолжен за одржување на железничките возила, доколку врши одржување на товарни вагони, треба да е сертифициран од органот за сигурност. За издаден сертификат се плаќа надоместок.

(7) Кога субјектот задолжен за одржување на товарни вагони е превозник или управител на инфраструктура, исполнувањето на техничките барања за да ги одржува товарните вагони се проверува од страна на органот за сигурност, согласно со постапките за издавање на одобрение за сигурност и сертификат за сигурност утврдени во закон и истото се евидентира во одобрение за сигурност и сертификат за сигурност.

(8) За да добие сертификат за одржување на товарни вагони, субјектот задолжен за одржување треба да има вработено најмалку пет лица со висока стручна подготовка од кои тројца дипломирани машински инженери, двајца дипломирани сообраќајни инженери и еден електроинженер, со најмалку шест години работно искуство во струката и друг технички персонал, како и да има соодветен деловен простор, опрема и уреди.

(9) Со сертификатот за одржување на товарни вагони се потврдува дека субјектот задолжен за одржување на товарни вагони ги одржува возилата согласно со ставот (4) на овој член.

(10) Сертификатот за одржување на товарни вагони престанува да важи доколку субјектот не исполнува некој од условите пропишани со ставот (8) од овој член.

(11) Поблиските критериуми во поглед на стручната подготовка на другиот технички персонал, деловниот простор, опремата и уредите од ставот (8) на овој член, ги пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на железничкиот сообраќај и железничката инфраструктура.

(12) Начинот и постапката за одржување на товарни вагони, формата и содржината на образецот на сертификатот за одржување на товарни вагони, како и формата и содржината на регистарот на издадени сертификати ги пропишува



министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на железничкиот сообраќај и железничката инфраструктура.

### **III. ИСТРАГА ВО СЛУЧАЈ НА НЕСРЕЌА И ИНЦИДЕНТ**

#### **1. Обврска за водење истрага**

##### **Член 14**

(1) Истрагата за сериозни несреќи на железничкиот систем ја спроведува Комитет за водење на сериозни несреќи, несреќи и инциденти на железничкиот систем (во натамошниот текст: Комитетот) согласно со членот 16 од овој закон. Целта на истрагата е подобрување на сигурноста на железницата и спречување несреќи.

(2) Освен сериозните несреќи од ставот (1) на овој член, Комитетот од членот 16 на овој закон може да ги истражува оние несреќи и инциденти што под поинакви услови можеле да доведат до сериозни несреќи, вклучувајќи ги и техничките слабости на структурниот потсистем или на составните делови за интероперабилноста.

(3) Комитетот, според своето дискреционо право, одлучува дали ќе се спроведе истрага за една несреќа или инцидент, што се значајни за системот во целина.

(4) Комитетот при одлучувањето ја зема предвид сериозноста на несреќата или инцидентот, дали несреќата или инцидентот претставуваат дел од серија несреќи или инциденти што се релевантни за системот во целина, дали истрагата би влијаела врз сигурноста на железницата на ниво на држави, како и барањата од управителите на инфраструктура, превозниците, органот за сигурност или барањата за учество во истрагата од други земји.

(5) Обемот на истражните постапки и процедурата што треба да се следи при водењето такви истраги ги определува Комитетот, согласно со членовите 15 и 17 од овој закон, како и поуките што треба да се извлечат од несреќата или од инцидентот, со цел за подобрување на сигурноста.

(6) Истрагата не се занимава со определување на вина или одговорност.

#### **2. Начин на водење на истрагата**

##### **Член 15**

(1) Истрагата се врши согласно со одредбите од овој закон.

(2) Истрагата ја води одговорен следник. На одговорниот следник му се овозможува да ја врши истрагата на најефикасен начин и во најкраток временски рок.

(3) Во соработка со органите одговорни за судската постапка, на иследниците, им се овозможува, што е можно побрзо:

а) пристап до местото на несреќата или инцидентот, како и до железничкото возило за кое се работи, инфраструктурата и сообраќајните контролни и сигнални инсталации;

б) попишување на доказите и контролирано отстранување на остатоците, инфраструктурните инсталации или компоненти за истражни или аналитички цели;

в) пристап до и користење на содржината од инструментите за регистрирање што се наоѓаат во возот и опремата за снимање вербални пораки и евидентирање на работата на сигналниот и на сообраќајниот контролен систем;

г) пристап до резултатите од извршениот преглед на телата на жртвите;

д) пристап до резултатите од извршениот преглед (здравствен и стручен) на персоналот кој бил во возот и на другиот персонал на железницата што е инволвиран во несреќата или во инцидентот;

ѓ) можност за испрашување на железничкиот персонал кој бил вклучен и други сведоци и

е) пристап до сите релевантни информации или документи што ги има управителот на инфраструктурата, инволвираниот превозникот и органот за сигурност.

(4) Истрагата се спроведува независно од судската постапка.

### **3. Комитет за водење на сериозни несреќи, несреќи и инциденти на железничкиот систем**

#### **Член 16**

(1) Истрагата на несреќи и инцидент согласно со членот 14 од овој закон се врши од Комитетот како постојано тело кое е составено од најмалку двајца истражници, кои се стручни лица од областа на железницата именувани од страна на Владата на Република Македонија од кои еден се именува за одговорен истражник. Комитетот е независен во својата организација и во донесување на одлуки е независен од секој управител на инфраструктура, превозникот, органот за сигурност, регулаторот на железницата и Министерството за транспорт и врски.

(2) Средствата за работа на Комитетот се обезбедуваат од Буџетот на Република Македонија и истите се наменети за непречено извршување на неговите задачи.

(3) Управителот на инфраструктура, превозникот и во одредени случаи органот за сигурност, се должни веднаш да достават известување за несреќите и инцидентите согласно со членот 14 од овој закон на Комитетот кој треба веднаш, но не подолго од една недела да реагира на известувањето и да ги направи потребните подготовки за започнување со истрагата.

(4) Доколку е потребно, Комитетот може да побара помош од истражни тела од други земји со која би се обезбедила експертиза или би се вршела техничка контрола, анализи или процени.

(5) На Комитетот од ставот (1) на овој член може да му се доверат и други задачи кои не спаѓаат во оние што се наведени во членот 14 од овој закон.

(6) Комитетот врши размена на искуства со истражни тела од други земји со цел за развивање на заеднички истражни методи, изготвување заеднички принципи за следење на препораките за сигурност и прилагодување кон техничкиот и научниот прогрес.

### **4. Истражна постапка**

#### **Член 17**

(1) Несреќите или инцидентите во меѓународниот железнички сообраќај ги истражува истражното тело во земјата во која се случиле.

(2) Доколку не може да се утврди во која земја несреќата или инцидентот се случил или ако се случила блиску до границата меѓу Република Македонија и соседната земја, Комитетот и истражното тело на соседната земја треба да се согласат која од нив ќе ја спроведе истрагата. Во овој случај, на другото истражно тело му се дозволува да учествува во истрагата и целосно да ги споделува резултатите од неа или да ја спроведат истрагата во меѓусебна соработка.

(3) Истражните тела од друга земја се повикуваат да учествуваат во истрагата секогаш кога во несреќата или инцидентот е вклучен превозник кој е основан и поседува дозвола во таа земја.

(4) Комитетот пред да започне со вршењето на истрагата за случената несреќа или инцидент, има право да побара да се направи оперативна и техничка експертиза за водење истрага од странско или домашно физичко, односно правно лице, во зависност од карактерот на несреќата или на инцидентот што треба да се

истражи.

(5) Истрагата се води колку што е можно поотворено со цел за сите страни да бидат сослушани и да ги споделат резултатите. Управителот на инфраструктура и превозникот, органот за сигурност, жртвите и нивните роднини, сопствениците на оштетениот имот, производителите, службите за итни случаи што се инволвирани и вклучениот персонал и корисниците, редовно се известуваат за истрагата и за нејзиното напредување и, доколку тоа може да се примени, им се дава можност да ги достават нивните мислења и сугестии во врска со истрагата и им се дава можност да се произнесат во врска со информациите во нацрт-извештаите.

(6) Комитетот го завршува истражувањето на местото на несреќата во што е можно пократок рок за да му овозможи на управителот на инфраструктура што е можно побрзо да ја врати во употреба инфраструктурата и да ја оспособи за вршење на железничкиот превоз.

## **5. Извештаи**

### **Член 18**

(1) По спроведената истрага за случена несреќа или инцидент согласно со членот 14 од овој закон, Комитетот изготвува извештај во форма најсоодветна за видот и сериозноста на несреќата или инцидентот и на важноста од донесените наоди при постапката. Во извештајот задолжително треба да бидат наведени целите на постапката и препораките кои се однесуваат на сигурноста во извршувањето на железничкиот сообраќај.

(2) Комитетот го објавува конечниот извештај во најкраток можен рок, но не подоцна од 12 месеци од датумот на настанот. Извештајот во кој се вклучени и препораките за сигурност, се доставува до релевантните страни наведени во членот 17 став (5) од овој закон и до засегнатите тела и страни во другите земји.

(3) Секоја година, најдоцна до 30 септември, Комитетот објавува годишен извештај во кој се наведени истрагите што се воделе во претходната година, препораките за сигурност што се дадени и дејствијата преземени во согласност со дадените препораки.

(4) Содржината на извештајот од ставот (1) на овој член ја пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на железничкиот сообраќај и железничката инфраструктура.

## **6. Информирање на Европската агенција за железница**

### **Член 19**

(1) Во рок од една недела по донесувањето одлука да се отвори истрага, Комитетот доставува информација до Европската агенција за железница. Информацијата ги содржи датумот, времето и местото на настанот, како и видот и последиците од него во однос на смртни случаи, повреди и материјална штета.

(2) Комитетот на Европската агенција за железница и испраќа копија од конечниот извештај од членот 18 став (2) на овој закон и од годишниот извештај од членот 18 став (3) на овој закон.

## **7. Препораки за сигурност**

### **Член 20**

(1) Препораката за сигурност издадена од Комитетот во никој случај не значи претпоставка за можна вина или одговорност за несреќа или за инцидент.

(2) Препораките се упатуваат до органот за сигурност и таму каде што е потребно поради карактерот на препораката до други тела или органи во други земји. Органите за сигурност на другите земји ги преземаат неопходните мерки за да

осигураат дека препораките за сигурност дадени од страна на истражните тела се уредно земени предвид и таму каде што е соодветно дека се постапило според нив.

(3) Органот за сигурност, како и другите органи или тела од други земји до кои биле упатени препораките, најмалку еднаш годишно го известуваат Комитетот за мерките што се преземени или планирани како последица на препораките.

## **IV. СЕРТИФИЦИРАЊЕ НА МАШИНОВОЗАЧИ**

### **Дел 1**

#### **МОДЕЛ НА СЕРТИФИЦИРАЊЕ**

##### **1.1. Дозвола и сертификат за управување со железничко возило**

###### **Член 21**

(1) Секој машиновозач треба да има способност и квалификации да управува со железничко возило и да ги поседува следниве документи:

- дозвола за управување со железничко возило (во натамошниот текст: дозвола), со која се потврдува дека машиновозачот исполнува минимум услови во поглед на здравствената состојба, образованието и општите професионални способности и

- еден или повеќе сертификати за познавање на железничката инфраструктура и железничкото возило (во натамошниот текст: сертификат), во кој се наведуваат железничката инфраструктура по која носителот е овластен да управува, како и железничкото возило кое носителот има право да го управува.

(2) По исклучок од ставот (1) на овој член машиновозачот не треба да има сертификат за определен дел од железничката инфраструктура, под услов друг машиновозач кој има сертификат за соодветната железничка инфраструктура да го придружува машиновозачот за време на управувањето со железничкото возило и тоа во следниве случаи:

- кога поради нарушување на железничката услуга е неопходно отстранување на возови или одржување на пругата, согласно со известувањето дадено од управителот на инфраструктура,

- при исклучителни еднократни услуги кога се користат историски возови,

- при исклучителни еднократни услуги за превоз на товар, под услов управителот на инфраструктура да е согласен,

- при испорака или демонстрирање на ново железничко возило и

- за потреба на обука и спроведување испит за машиновозач.

(3) Превозникот одлучува за можноста од ставот (2) на овој член, за што не може да му биде наложено од управителот на инфраструктура или од органот за сигурност.

(4) За случаите од ставот (2) на овој член управителот на инфраструктура однапред се известува.

(5) Сертификатот содржи овластување за управување во една или повеќе од следниве категории:

- категорија А: маневарски локомотиви, работни возови, железнички превозни средства за одржување и сите други локомотиви кога се користат за маневрирање и

- категорија Б: превоз на патници и/или стоки.

(6) Еден сертификат може да содржи овластување за сите категории и да ги опфаќа сите кодови.

(7) Постапката за издавање на дозволата, формата и содржината на дозволата на машиновозачот, форма и содржина на регистарот на дозволи ги пропишува

министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на железничкиот сообраќај и железничката инфраструктура.  
(8) Формата и содржината на сертификатот за познавање на инфраструктурата и железничкото возило ја пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на железничкиот сообраќај и железничката инфраструктура.

## **1.2. Мерки за борба против измама**

### **Член 22**

Органот за сигурност ги презема сите неопходни мерки за да се избегнат ризиците од фалсификување на дозволите и сертификатите и преправање на регистар на дозволи за машиновозачи (во натамошниот текст: регистар на дозволи) и регистар на сертификати за машиновозачи (во натамошниот текст: регистар на сертификати) предвидени во членот 45 од овој закон.

## **1.3. Сопственост, јазик и издаватели на дозволи и сертификати**

### **Член 23**

- (1) Дозволата се издава на име на машиновозачот и ја издава органот за сигурност.
- (2) Дозволата се издава на македонски и на англиски јазик.
- (3) Сертификат се издава од превозникот или од управителот на инфраструктура кој го вработува или го ангажира машиновозачот. Сертификатот е сопственост на превозникот или на управителот кој го издал согласно со членот 11 став (6) од овој закон, а машиновозачите имаат право да добијат заверена копија.
- (4) Сертификатот се издава на македонски и на англиски јазик.

## **1.4. Територијална важност**

### **Член 24**

Сертификатот важи само за онаа железничка инфраструктура и железничко возило за кои истиот е издададен.

## **1.5. Признавање на дозволи на машиновозачи од трети земји**

### **Член 25**

На територијата на Република Македонија се признаваат дозволи за управување со железничко возило издадени на машиновозачи од други земји кои работат исклучително на погранични места од железничкиот систем, согласно со билатералните договори ратификувани од Република Македонија.

## **Дел 2**

### **УСЛОВИ ЗА ДОБИВАЊЕ ДОЗВОЛА И СЕРТИФИКАТ**

### **Член 26**

- (1) За добивање на дозвола, кандидатите треба да ги исполнуваат минималните услови согласно со членовите 27 и 28 од овој закон. За добивање сертификат и да остане сертификатот валиден, кандидатите треба да поседуваат дозвола и да ги задоволат минималните услови утврдени во членот 29 од овој закон.
- (2) Во Република Македонија се признаваат и дозволи издадени од други земји, издадени во согласност со законодавството на Европската унија.

## **2.1. Минимални услови за добивање на дозвола**

### **Член 27**

За добивање на дозвола кандидатот треба да има наполнето 18 години.

## **2.2. Основни услови**

### **Член 28**

(1) Кандидатите кои поднесуваат барање за добивање на дозвола, освен исполнување на условот од членот 27 на овој закон, треба да ги исполнат и следниве услови:

- да имаат завршено образование (најмалку средно стручно образование со насока машиновозач) и успешно завршена основна обука за машиновозач од една година,
- потврда за нивната физичка способност преку извршен здравствен преглед од овластена здравствена установа,
- да покажат професионална психолошка способност преку извршен преглед од овластена здравствена установа и
- да покажат општа професионална способност преку полагање на испит и поседување на уверение за положен испит.

(2) Формата и содржината на образецот на барањето за утврдување на физичката, психолошката способност и општа професионална способност, начинот на нивното утврдување и роковите за периодични прегледи на машиновозач ги пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на здравство во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на железничкиот сообраќај и железничката инфраструктура.

(3) Начинот и постапката за утврдување на условите кои треба да ги исполнува здравствената установа за вршење на здравствен преглед на машиновозачи ги пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на здравството.

## **2.3. Сертификат, јазично познавање и стручни квалификации**

### **Член 29**

(1) За добивање на сертификат, машиновозачите треба да ги исполнат следниве услови:

- да го познаваат македонскиот јазик,
- да имаат положено испит дека имаат стручно познавање и компетентност во врска со железничкото возило за кое се бара сертификатот и
- да имаат положено испит дека имаат стручно познавање и компетентност во однос на железничките инфраструктури за кои се бара сертификатот.

(2) Превозниците или управителите на инфраструктури ги обучуваат кандидатите во согласност со својот систем за сигурносно управување од членот 9 на овој закон.

## **Дел 3**

### **ПОСТАПКА ЗА ДОБИВАЊЕ ДОЗВОЛА И СЕРТИФИКАТ**

#### **3.1. Добивање дозвола**

##### **Член 30**

- (1) Органот за сигурност постапката за добивање на дозвола ја објавува на својата веб страница.
- (2) Барањата за издавање дозвола, за ажурирање на податоците во издадената дозвола, како и за обновување или издавање дупликат од дозволата, се доставуваат до органот за сигурност од страна на кандидатот - машиновозачот од управителот на инфраструктура или од превозникот во име на машиновозачот.
- (3) Органот за сигурност издава дозвола во најкраток можен рок, но не подоцна од еден месец по поднесувањето на сите потребни документи.
- (4) Дозволата има важност десет години.
- (5) Дозволата се издава во еден оригинален примерок, а дупликат од дозволата се издава на барање на машиновозач.

#### **3.2. Добивање сертификат**

##### **Член 31**

- (1) Секој превозник и управител на инфраструктура пропишува свои сопствени постапки за издавање и ажурирање на сертификати во согласност со овој закон, како дел од својот систем за сигурносно управување, како и постапки за приговор кои им дозволуваат на машиновозачите да бараат преиспитување на решението во врска со издавањето, ажурирањето, укинувањето или повлекувањето на сертификатот.
- (2) Против решението од ставот (1) на овој член може да се поднесе жалба до органот за сигурност во рок од осум дена од денот на приемот на решението. Органот за сигурност е должен да одлучи во рок од пет работни дена од приемот на поднесената жалба.
- (3) Превозникот и управителот на инфраструктура го ажурираат, без одлагање, сертификатот кога носителот на сертификатот добива дополнителни овластувања во однос на железничкото возило или инфраструктура.

#### **3.3. Периодични проверки**

##### **Член 32**

- (1) За да остане една дозвола валидна за периодот за која е издадена, нејзиниот носител врши периодични проверки и/или тестови согласно со членот 28 од овој закон.
- (2) При обновување на дозволата, органот за сигурност евидентира во регистарот на дозволи од членот 45 став (1) алинеја 1 на овој закон дека машиновозачот ги исполнил барањата од ставот (1) на овој член.
- (3) За да остане сертификатот валиден, нејзиниот носител подлежи на периодични испити и/или тестови согласно со условите од членот 29 на овој закон. Динамиката на овие испити и/или тестови се одредува од превозникот или управителот на инфраструктура кој го вработува или ангажира машиновозачот, во согласност со неговиот сопствен систем за сигурносно управување и потребно е да ја почитува минималната динамика на периодичните проверки за:
  - познавање на јазикот на територијата каде што се врши превозот (само за лица на кои јазикот не им е мајчин), на секои три години или после секако отсуство повеќе од една година,

- познавање на железничката инфраструктура (вклучително познавање на делницата и познавање на оперативни правила), на секои три години или после отсуство од соодветната делница повеќе од една година и
- познавање на железничките возила на секои три години.

(4) За сите проверки од ставот (3) на овој член давателите на сертификати потврдуваат со изјава кон сертификатот и во регистарот за сертификати од членот 45 став (2) алинеја 2 на овој закон дека машиновозачот ги исполнува барањата од ставот (3) на овој член.

(5) Кога не е направена периодична проверка или е добиен негативен резултат се применува постапката утврдена во членот 34 од овој закон.

### **3.4. Престанок на вработување**

#### **Член 33**

(1) Кога машиновозачот престанува да работи кај одреден превозник или управител на инфраструктура, органот за сигурност се известува по писмен пат без одлагање.

(2) Дозволата останува валидна, под услов машиновозачот да ги исполнува условите од членот 32 ставови (1) и (2) на овој закон.

(3) Сертификатот станува неважечки кога носителот го прекинал работниот однос како машиновозач. На носителот му се издава заверена копија од сертификатот и од сите документи кои ја докажуваат неговата обука, квалификации, искуство и стручна способност. При издавање на сертификат на машиновозач, превозникот или управителот на инфраструктура треба ги зема предвид сите наведени документи.

### **3.5. Следење на машиновозачите од превозниците и управителите на инфраструктура**

#### **Член 34**

(1) Превозниците и управителите на инфраструктура треба да гарантираат и да проверат дали дозволите и сертификатите на машиновозачите кои ги вработуваат или ангажираат, се валидни.

(2) Превозниците и управителите на инфраструктура воведуваат систем за следење на своите машиновозачи. Доколку резултатите на таквото следење ја доведува во прашање компетентноста на машиновозачот за извршување на работата и продолжувањето на валидноста на неговата дозвола или сертификат, превозниците и управителите на инфраструктурата веднаш ги преземаат неопходните дејствија.

(3) Ако машиновозачот смета дека неговата здравствена состојба ја доведува во прашање неговата способност за работа, тој веднаш го известува превозникот или управителот на инфраструктура.

(4) Доколку превозникот и управителот на инфраструктура оценат или се информирани од лекар дека здравствената состојба на машиновозачот се влошила до тој степен што неговата способност за работа е доведена во прашање, веднаш преземаат мерки, вклучувајќи ги и периодичните проверки и, ако е потребно, го повлекуваат сертификатот и истото го ажурираат во регистарот за сертификати на издадени сертификати.

(5) Се забранува машиновозачите за време на работењето да се под влијание на алкохол и/или други психотропни супстанции кои влијаат врз нивната концентрација, внимание или однесување.

(6) Управителот на инфраструктура или превозникот го информира органот за сигурност веднаш за сите случаи на работна неспособност за период подолг од три месеци на машиновозачите.



(7) Начинот и постапката за утврдување на присутноста на алкохол и/или други психотропни супстанции во организмот на машиновозачот ги пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на здравството.

## **Дел 4**

### **ОБУКА И ИСПИТИ ЗА МАШИНОВОЗАЧИ**

#### **4.1. Обука**

##### **Член 35**

(1) Обуката за општо стручно познавање на машиновозачи за добивање на дозвола се врши согласно со членот 28 став (1) алинеја 4 од овој закон, а обуката за стручно познавање и компетентност во врска со железничкото возило и железничката инфраструктура, за добивање на сертификати се врши согласно со членот 29 став (1) алинеи 2 и 3 од овој закон.

(2) Методите на обука треба ги задоволуваат следниве критериуми:

- да има добра рамнотежа меѓу теоретската обука (училница и демонстрации) и практичната обука (практично искуство, управување под надзор и управување без надзор) по шините кои се затворени за целите на обуката,
- обуката за компјутери која треба да биде прифатена за самостојно учење на оперативните правила, сигнализирање во одредени ситуации и друго,
- употреба на симулатори, иако не е задолжителна, може да се користи за обука во необични работни услови или за правила кои ретко се применуваат, со оглед дека истите даваат можност преку практични обуки да се добијат знаења за ситуации кои не можат да се научат во реалниот живот и треба да се користат симулатори од најпоследната генерација и
- за стекнување на познавање за трасите, препорачлив приод треба да биде оној кога машиновозачот го придружува друг машиновозач при определен број на патувања по таа траса како преку ден, така и преку ноќ. Како еден од можните алтернативни методи за обука можат да бидат употребени видео записи од трасите од кабината на машиновозачот.

(3) При вршењето на обуката:

- кандидатите - машиновозачи треба да имаат праведен и недискриминаторски пристап до обуката која е неопходна за исполнување на условите за добивање дозвола и сертификат,
- обуката која се однесува на општото стручно познавање согласно со членот 28 став (1) алинеја 4 од овој закон, јазичното познавање согласно со членот 29 став (1) алинеја 1 од овој закон, и професионалното познавање на железничкото возило согласно со членот 29 став (1) алинеја 2 од овој закон се извршува од овластени лица - обучувачи и
- обуката која се однесува на познавањето на железничката инфраструктура согласно со членот 29 став (1) алинеја 3 од овој закон, вклучувајќи го и познавањето на делниците и правилата и постапките за работење се извршува од овластени лица - обучувачи.

(4) За добивање на овластување за вршење на обука за познавање на железничката инфраструктура, лицето треба да има високо образование - градежен, машински или сообраќаен инженер, работно искуство од најмалку десет години во областа на железничкиот систем, познавање на најмалку еден странски јазик и познавање на прописите од областа на железницата.

(5) Обуката на персоналот се врши континуирано, преку програми за обука на персоналот и системи за обука, со цел да се обезбеди дека компетентноста на персоналот е задржана и дека задачите се извршуваат соодветно.

(6) По завршената обука на машиновозачот или машиновозач - кандидат му се издава потврда.

(7) Начинот и постапката за стекнување на стручното познавање и компетентност во врска со железничкото возило и железничката инфраструктура, програмата за стручното познавање, стручното усовршување, редовното и периодичното проверување на знаењето на машиновозачите, формата и содржината на образецот на потврдата за успешно завршена обука ги пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на образованието и науката во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на железничкиот сообраќај и железничката инфраструктура.

## **4.2. Трошоци за обука**

### **Член 36**

Во случај кога машиновозач доброволно го напушта превозникот или управителот на инфраструктура, во тој случај трошоците направени од превозникот или управителот на инфраструктура за обука на машиновозач, треба да бидат надоместени од страна на машиновозачот.

## **4.3. Испити**

### **Член 37**

(1) Органот за сигурност го организира испитот за добување на дозвола, а превозникот или управителот на инфраструктура го организира испитот за добивање на сертификат.

(2) Испитите од ставот (1) на овој член и оценувањето на познавањето на железничката инфраструктура, вклучително и познавање на делницата и оперативните правила се спроведуваат од овластени лица - испитувачи и се организираат така што да се избегне секаков конфликт на интереси, без разлика дали испитувачот е овластен од превозникот или управителот на инфраструктура кој го издава сертификатот.

(3) Испитувач може да биде лице кое има високо образование - градежен, машински или сообраќаен инженер, со работно искуство од најмалку десет години во областа на железничкиот систем, познавање на најмалку еден странски јазик и познавање на прописите од областа на железницата.

(4) Врз основа на извршената обука се спроведува испит кој се состои од практичен и теоретски дел. Способноста за управување се оценува за време на тестовите за управување на железничка мрежа. За испитување на примената на оперативните правила и практично возење на машиновозачот во особено тешки ситуации може да се користи симулатор.

(5) На лицето кое го положило испитот му се издава уверение за положен испит.

(6) Начинот и постапката на спроведување на испитите, програмата за обука, како и формата и содржината на образецот на потврдата за извршената обука и на уверението за положен испит ги пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на образованието во соработка со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на железничкиот сообраќај и железничката инфраструктура.

(7) Начинот и постапката за добивање на овласување за вршење на обука на лицата -обучувачи и на лицата - испитувачи, формата и содржината од образецот на овластувањето, како и формата и содржината на образецот на регистарот за изадени овластувања ги пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на образованието

во соработка со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на железничкиот сообраќај и железничката инфраструктура.

## **Дел 5**

### **ОЦЕНА НА РАБОТАТА**

#### **5.1. Стандарди за квалитет**

##### **Член 38**

(1) Органот за сигурност гарантира дека сите активности поврзани со обуката за стручно оспособување и ажурирање на дозволите и сертификатите постојано се следат според системот за стандарди за квалитетот.

(2) Системот за стандарди за квалитетот од ставот (1) на овој член не се применува за активности кои се веќе опфатени со системите за сигурносното управување воведени од превозниците и управителите на инфраструктури во согласност со овој закон.

#### **5.2. Независно оценување**

##### **Член 39**

(1) Постапките за стекнување и оценување на стручно познавање и компетентност, како и на системот за издавање дозволи и сертификати, се оценуваат независно во период не подолг од пет години.

(2) Независното оценување од ставот (1) на овој член не се применува за активности кои се веќе опфатени со системите за сигурносно управување воведени од превозниците и управителите на инфраструктури во согласност со овој закон.

(3) Оценувањето се врши од квалификувани странски физички и правни лица определени од страна на Европската комисија кои не се вклучени во активностите за обуката за издавање и ажурирање на дозволи и сертификати.

(4) Резултатите од оценувањето од ставот (3) на овој член се документираат и се доставуваат на увид на органот за сигурност, а по потреба се преземаат соодветни мерки за отстранување на какви било пропусти откриени при оцената на работењето.

## **V. ОРГАН ЗА СИГУРНОСТ**

##### **Член 40**

(1) За извршување на работите што се однесуваат на сигурноста во железницата се формира Управа за сигурност во железничкиот систем, како орган во состав на Министерството за транспорт и врски.

(2) Со Управата за сигурност во железничкиот систем раководи директор кој го именува и разрешува Владата на Република Македонија, на предлог на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на железничкиот сообраќај и железничката инфраструктура. Директорот се именува за период од четири години.

(3) За директор може да биде именувано лице кое има завршено високо образование од областа на техничките, правните и економските науки, со работно искуство над пет години од областа на железничкиот сообраќај и железничката инфраструктура со активно познавање на еден странски јазик и познавање на прописите од областа на железницата.

(4) Директорот може да биде разрешен пред истекување на мандатот во следниве случаи:

- 1) на негово барање;
- 2) во случај на спреченост за вршење на функција поради болест подолго од шест месеци или смрт;
- 3) избор или именување на функција или назначување на работа што се неспојливи со неговата функција на директор и
- 4) повреда на одредбите или прописите донесени врз основа на овој закон или злоупотреба на функцијата.

## **1. Надлежност на органот за сигурност од аспект на вршење на дејноста на превозник и управител на инфраструктура**

### **Член 41**

(1) Органот за сигурност ги има следниве надлежности:

- издава потврда за пуштање во употреба на структурните потсистеми кои го сочинуваат железничкиот систем во согласност со закон, врши проверка на системот дека функционира и се одржува во согласност со релевантните основни барања,
- врши надзор на составните делови на интероперабилност кои се во согласност со основните барања согласно со закон,
- издава потврда за пуштање во употреба на ново и значително изменето железничко возило кое сè уште не е во согласност со техничките спецификации за интероперабилност,
- издава, обновува, дополнува и повлекува сертификат за сигурност и одобрение за сигурност, издадени согласно со закон и проверува дека условите и барањата се исполнети,
- предлага измени на прописите од областа за сигурноста на железничкиот систем и
- врши надзор над железничките возила дека се регистрирани во Националниот регистар за железнички возила и дека информациите за сигурност што ги содржи регистарот се точни и ажурирани.

(2) Должностите од ставот (1) на овој член не можат да се пренесат на управител на инфраструктура, превозник или друго правно лице.

### **1.1. Принципи на донесување акти**

#### **Член 42**

(1) Органот за сигурност ги извршува своите задачи на отворен, недискриминаторски и транспарентен начин, им дозволува на сите страни да бидат сослушани и ги образложува актите кои ги донесува.

(2) Органот за сигурност веднаш реагира на барањата и пријавите, без одлагање ги проследува барањата за информации и одлучува во рок од 15 дена откако се доставени сите потребни информации. Тој може во секое време да побара техничка помош од управителите на инфраструктура и од превозниците или од други квалификувани тела кога ги извршува задачите наведени во членот 41 од овој закон.

(3) Во процесот на одлучување, органот за сигурност се консултира со сите инволвирани лица и заинтересирани страни, вклучувајќи ги и управителите на инфраструктурата, превозниците, производителите и службите за одржување, корисниците и персоналот.

(4) Органот за сигурност ги спроведува сите инспекции и контроли што се потребни за реализирање на своите задачи при што има пристап до сите релевантни документи и простории, инсталации и опрема од управителите на

инфраструктура и од превозниците.

(5) Органот за сигурност треба да врши размена на идеи и искуства во поглед на хармонизација на критериумите за донесување на актите, а особено има за цел да ја олесни постапката за издавање на сертификати за сигурност на превозникот на кој му е доделена меѓународна траса.

(6) Органот за сигурност треба да гарантира воведување на административна постапка за жалба која му дозволува на машиновозачот да бара преиспитување на одлука донесена од превозник или управител на инфраструктура.

(7) Против одлуката донесена од органот за сигурност може да се поднесе тужба до Управниот суд на Република Македонија во рок од 30 дена од денот на приемот на одлуката.

## **1.2. Годишни извештаи**

### **Член 43**

(1) Секоја година органот за сигурност објавува годишен извештај за своите активности од претходната година и го испраќа на Европската агенција за железница најдоцна до 30 септември за претходната година.

(2) Извештајот од ставот (1) на овој член содржи информации за:

- развојот на сигурноста на железницата, вклучувајќи ги и заедничките сигурносни показатели согласно со членот 5 од овој закон,
- важните измени во законодавството кои се однесуваат на сигурноста на железничкиот систем,
- развојот на издавањето сертификати за сигурност и овластувањата за сигурност и
- резултатите поврзани со надзорот над управителот на инфраструктурата и превозниците и искуствата во врска со тоа.

(3) Доколку се откријат нови факти или грешки по поднесување на извештајот од ставот (1) на овој член, органот за сигурност измените или дополнувањата ги внесува во извештајот од тековната година или најдоцна во извештајот за наредната година.

## **2. Надлежност на органот за сигурност од аспект на вршење на дејноста машиновозачи**

### **Член 44**

(1) Органот за сигурност во рамките на своите надлежности:

- издава и ажурира дозволи и издава дупликати на дозволи согласно со членовите 23 и 30 од овој закон,
- обезбедува периодични проверки и/или тестови согласно со членот 32 ставови (1) и (2) од овој закон,
- привремено одзема и повлекува дозволи и бара од давателите на сертификати привремено одземање на истите согласно со членот 48 од овој закон,
- овластува лица за вршење на обуки и испити на машиновозачи и води регистар на овластени лица - обучувачи и овластени лица - испитувачи согласно со членовите 35 и 37 од овој закон,
- објавува листа на здравствени установи за вршење на здравствени прегледи кои се овластени или признати согласно со закон на својата веб страница,
- води и ажурира регистар на дозволи согласно со членот 45 ставови (1) и (2) од овој закон,
- го следи процесот на издавање сертификати на машиновозачи согласно со членот 38 од овој закон и
- врши инспекциски надзор согласно со членот 48 од овој закон.

(2) Органот за сигурност одговара брзо на барањата за информација и без

одлагање доставува дополнителна информација за секое барање за издавање на дозволите.

## **2.2. Регистри и размена на информации**

### **Член 45**

(1) Органот за сигурност е должен:

- да води регистар за издадени, ажурирани, обновени, изменети, со изминат рок, одземени, повлечени или пријавени за изгубени, украдени или уништени дозволи за управување со железничко возило кои се издадени на машиновозачи.
- редовно да го ажурира регистарот на дозволи и
- да доставува информации за состојбата на одредени дозволи до органите за сигурност на другите земји, на Европаката агенција за железница или на секој работодавач на машиновозачи.

(2) Секој превозник и управител на инфраструктура е должен:

- да води регистар за издадени, ажурирани, обновени, изменети, со изминат рок, одземени, повлечени или пријавени за изгубени, украдени или уништени сертификати за познавање на инфраструктурата и железничкото возило кои се издадени на машиновозачи,
- редовно да го ажурира регистарот за сертификати,
- да соработува со органот за сигурност заради разменување на информации и да обезбеди пристап до бараните податоци и
- да доставува информација за содржината на издадени сертификати до органите за сигурност од други земји по нивно барање, кога тоа се бара заради меѓународни активности.

(3) Машиновозачите имаат пристап до податоците кои се однесуваат за нив, кои се евидентираат во регистрите на органот за сигурност и на превозниците и по нивно барање можат да добијат копија од тие податоци.

(4) Органот за сигурност соработува со Европската агенција за железница во врска со податоците кои се водат во регистрите од ставовите (1) и (2) на овој член.

## **3. Надзор**

### **Член 46**

(1) Надзор над спроведувањето на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон го врши Министерството за транспорт и врски.

(2) Инспекциски надзор над одредбите на овој закон и друг закон и подзаконски акти кои произлегуваат од овие закони врши органот за сигурност.

(3) Инспекцискиот надзор од ставот (1) на овој член органот за сигурност го врши преку инспектори за:

- 1) сигурност на железничката инфраструктура;
- 2) сигурност на влека на возови и возни средства;
- 3) сигурност на превоз на патници и стока во железницата и
- 4) сигурност на сигнално-сигурносни, комуникациски системи и електротехнички постројки.

(4) За инспектор за сигурност на железничката инфраструктура може да се назначи лице со висока стручна подготовка, дипломиран градежен инженер - сообраќајна насока, со најмалку три години работно искуство во струката.

(5) За инспектор за сигурност на влека на возови и возни средства може да се назначи лице со висока стручна подготовка дипломиран електротехнички или машински инженер, со најмалку три години работно искуство во струката.

(6) За инспектор за сигурност на превоз на патници и стока во железницата може да се назначи лице со висока стручна подготовка дипломиран сообраќаен

инженер - насока за железнички сообраќај и транспорт, со најмалку три години работно искуство во структурата.

(7) За инспектор за сигурност на сигнално-сигурносни, телефонско-телеграфски и електротехнички постројки може да се назначи лице со висока стручна подготовка дипломиран електротехнички инженер со најмалку три години работно искуство во структурата.

#### **Член 47**

(1) Инспекторите од членот 46 на овој закон имаат службена легитимација.

(2) Службената легитимација на инспекторите од ставот (1) на овој член ја издава министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на железничкиот сообраќај и железничката инфраструктура и истата му служи за докажување на неговото службено својство и истата е должен да ја покаже при вршењето на инспекцискиот надзор, ако тоа се побара од него.

(3) Формата и содржината на службената легитимација од ставот (1) на овој член и начинот на издавање и одземање ја пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на железничкиот сообраќај и железничката инфраструктура.

(4) Службената легитимација на инспекторот ќе му се одземе кога истиот е разрешен или му престанал работниот однос во органот за сигурност.

#### **Член 48**

(1) Во вршењето на инспекцискиот надзор, инспекторот за сигурност на влека на возови и возни средства (во натамошниот текст: инспектор) проверува дали во возот машиновозачот поседува документи издадени согласно со овој закон.

(2) Покрај проверката од ставот (1) на овој член инспекторот проверува дали машиновозачот ги исполнува условите утврдени во членот 29 став (1) алинеи 2 и 3 од овој закон.

(3) Доколку инспекторот утврди дека машиновозачот не ги исполнува условите пропишани со овој закон:

- може да донесе решение со кое ја одземе дозволата на машиновозачот, времено или трајно во зависност од обемот на причините кои би влијаеле на сигурноста на железницата. За одземањето на дозволата веднаш го известува работодавачот, при што во актот за одземање ја наведува постапката за повторно добивање на дозволата,

- ако станува збор за дозвола издадена од органот за сигурност во друга земја, органот за сигурност го известува органот на таа земја и доставува барање за вршење на дополнителна проверка или за одземање на дозволата, со наведување на причините за преземените мерки. Органот за сигурност кој ја издал дозволата го разгледува барањето во рок од четири недели и го известува органот за сигурност за својата одлука. Органот за сигурност може да им забрани на машиновозачите да возат сè до добивање на известување за одлуката од органот за сигурност на другата земја и

- ако станува збор за сертификат, органот за сигурност се обраќа до давателите на сертификати и бара спроведување на дополнителна проверка или одземање на сертификатот. Давателите на сертификати преземаат соодветни мерки и го известува органот за сигурност во рок од четири недели. Органот за сигурност може да им забрани на машиновозачите да возат сè до добивање на извештај од давателите на сертификати и ги известува другите органи за сигурност.

(4) Ако инспекторот смета дека одреден машиновозач предизвикува сериозна закана за сигурноста на железниците веднаш презема неопходна активност, како и барање до управителот на инфраструктура да го запре возот и да му забрани на машиновозачот да вози.

(5) За констатираните неправилности од ставот (4) на овој член органот за сигурност ги известува и органите за сигурност на други земји за секоја таква одлука.

(6) За дејствијата од ставот (3) на овој член органот за сигурност ги ажурира регистрите од членот 45 на овој закон.

(7) Против решението од ставот (3) алинеја 1 на овој член може да се поднесе жалба во рок од 15 дена од денот на приемот на решението до министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на железничкиот сообраќај и железничката инфраструктура.

#### **Член 49**

Правните и физичките лица се должни на инспекторот од членот 48 став (1) на овој член, при вршењето на надзорот, да му овозможат непречено вршење на инспекцискиот надзор, како и на барање на инспекторот да му дадат потребни податоци и документација и да му дадат потребни објаснувања заради вршење на инспекцискиот надзор.

### **VI. ПРЕКРШОЧНИ ОДРЕДБИ**

#### **Член 50**

(1) Глоба во износ од 3.000 до 5.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правно лице, ако:

- не се придржува на пропишаните национални сигурносни правила од членот 8 на овој закон,
- не утврди сопствен систем за сигурносно управување согласно со сигурносните барања утврдени во техничките спецификации за интероперабилност (член 9 став (1)),
- не поднесе годишен извештај за сигурноста до органот за сигурност за претходната календарска година (член 9 став (4)) и
- стави во употреба или користи во железничка мрежа железничко возило кое не е одржувано од субјект задолжен за одржување на железнички возила (член 13 став (1)).

(2) Глоба во износ од 1.500 до 2.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече и на одговорното лице во правното лице за прекршоците од ставот (1) на овој член.

#### **Член 51**

(1) Глоба во износ од 2.000 до 3.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правно лице, ако:

- одржувањето на железничките возила не го врши согласно со членот 13 став (4) од овој закон,
- врши одржување на товарни вагони без да поседува сертификат од органот за сигурност (член 13 став (6)),
- вработи машиновозач или ако дозволи управување на железничко возило од лице кое не поседува дозвола за управување со железничко возило или не поседува сертификати за познавање на железничка инфраструктура и железничко возило (член 21 став (1) алинеи 1 и 2),
- не преземе мерки вклучувајќи ги и периодичните проверки во случај кога здравствената состојба на машиновозачот се влошила до тој степен што неговата способност за работа е доведена во прашање (член 34 став (4)),
- дозволи машиновозач за време на работењето да е под дејство на алкохол и/или други психотропни супстанции кои влијаат на неговата концентрација, внимание и однесување (член 34 став (5)),



- не го информира органот за сигурност веднаш за сите случаи на работна неспособност на машиновозачите за период подолг од три месеци (член 34 став (6)),
  - на кандидатите за машиновозачи не им обезбеди праведен и недискриминациски пристап до објектите за обука која е неопходна за добивање на дозвола и сертификат (член 35 став (3) алинеја 1),
  - обуката на персоналот не ја врши континуирано преку програми за обука на персоналот и системи за обука (член 35 став (5)) и
  - не води регистар за сертификати и редовно не го ажурира (член 45 став (2) алинеи 1 и 2).
- (2) Глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече и на одговорното лице во правното лице за прекршоците од ставот (1) на овој член.

### **Член 52**

Глоба во износ од 500 до 700 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок физичко лице, ако:

- не поседува дозвола за управување со железничко возило (член 21 став (1) алинеја 1),
- не поседува сертификат за познавање на железничка инфраструктура и железничко возило (член 21 став (1) алинеја 2),
- за време на работењето е под влијание на алкохол и/или други психотропни супстанции кои влијаат на неговата концентрација, внимание и однесување (член 34 став (5)) и
- на инспекторот не му овозможи вршење на инспекција, не му дава потребни податоци и документација (член 49).

### **Член 53**

(1) За прекршоците од членовите 50, 51 и 52 на овој закон пред поднесување на барање за поведување на прекршочна постапка пред надлежен суд, инспекторот од членот 49 став (1) на овој закон ќе спроведе постапка за порамнување. Доколку сторителот го признае прекршокот, инспекторот на сторителот ќе му издаде платен налог заради наплата на глобата предвидена за прекршокот. Со потписот на платниот налог се смета дека сторителот на прекршокот се согласува да ја плати предвидената глоба.

(2) Сторителот на прекршоците од ставот (1) на овој член е должен да ја плати глобата во рок од осум дена од денот на приемот на платниот налог на сметка на органот за сигурност означена во платниот налог. Сторителот кој ќе ја плати глобата во дадениот рок ќе плати само половина од изречента глоба утврдена во платниот налог.

(3) Ако сторителот на прекршокот од ставот (1) на овој член не ја плати глобата во рокот определен во ставот (2) на овој член инспекторот ќе поднесе барање за поведување на прекршочна постапка пред надлежниот суд.

(4) Органот за сигурност е должен да води евиденција за покренатите постапки за порамнување и за нивниот исход.

## **VII. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ**

### **Член 54**

Во рок од една година од влегувањето во сила на овој закон управителот на инфраструктурата и превозникот ќе воспостават систем за сигурносно управување од членовите 9 и 10 на овој закон.

#### **Член 55**

- (1) Во рок од две години од влегувањето во сила на овој закон ќе се воведат заедничките сигурносни методи од членот 6 на овој закон.
- (2) Во рок од три години од влегувањето во сила на овој закон ќе се воведат заедничките сигурносни цели од членот 7 на овој закон.
- (3) Националните сигурносни правила од членот 8 на овој закон ќе се усогласат со заедничките сигурносни методи и заедничките сигурносни цели во рок од една година од нивното воведување.

#### **Член 56**

Одредбите од членовите 19 и 26 на овој закон ќе се применуваат по пристапувањето на Република Македонија во Европската унија.

#### **Член 57**

- (1) Поблиските прописи предвидени со овој закон ќе се донесат во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.
- (2) До денот на влегувањето во сила на прописите од ставот (1) на овој член ќе се применуваат постојните прописи.

#### **Член 58**

Со денот на влегувањето во сила на овој закон престанува да важи Законот за безбедност во железничкиот сообраќај ("Службен весник на Република Македонија" број 40/2007).

#### **Член 59**

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".